

ELi ROHELISE KOKKULEPPE MUUTMINE KOHALIKEKS MEETMETEKS

Euroopa kohalike ja piirkondlike juhtide deklaratsioon

Meie, Euroopa kohalikud ja piirkondlikud juhid, kinnitame taas pühendumust oma territooriumil Euroopa roheline kokkuleppe eesmärkide saavutamisele ning aitame elanikel, ettevõtjatel ja kohalikel kogukondadel selles osaleda nii hästi kui võimalik.

I osa: preambul

Me tunnistame, et olukord maailmas on kriitiline ja Euroopal tuleb lahendada pakilisi probleeme. Ebastabiilsed geopoliitilised olukorrad ohustavad jõupingutusi, mille abil oleks võimalik leida lahendusi meie planeedi kolmikriisile¹. Selles kontekstis on Euroopa roheline kokkuleppe näol tegu Euroopa kestliku tuleviku saavutamiseks vajaliku ümberkujundava visiooniga, mida tuleb kaitsta ja edasi arendada.

Pärast Euroopa Parlamendi 2024. aasta valimisi jõuab EL uude etappi – roheline kokkuleppe rakendamise faasi. Seega tuleks palju rohkem keskenduda selliste poliitikameetmete väljatöötamisele, mis võimaldavad võtta kasutusele igal juhul kasulikud meetmed ja kiirendada kohapealsete lahenduste rakendamist nii kliimamuutuste leevendamiseks kui ka nendega kohanemiseks. Need annavad meie ettevõtjatele ja kogukondadele käegakatsutavat lisaväärtust, kiirendades samal ajal üleminekut kliimanetraalsusele.

Kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on Euroopa roheline kokkuleppe elluviimisel keskne roll. Arvestades meie lähedust elanikele ja ettevõtjatele, on meil parimad võimalused kohalike sidusrühmade ja kogukondade kaasamiseks, me saame luua vajalikud tingimused ja tagada toetuse, et kohalikud algatused osutuksid edukaks. Nii hoolitseme selle eest, et Euroopa roheline kokkuleppe muudetak sisulisteks, tõhusateks ja käegakatsutavateks meetmeteks, mis teenivad kõigi inimeste hüvangut.

Võetud kohustuse täitmiseks peame tegutsema õiges kontekstis. Samal ajal, mil me keskendume strateegiate väljatöötamisele, et aidata elanikel, sidusrühmadel ja ettevõtjatel protsessis osaleda, tuleks Euroopa roheline kokkuleppesse paremini lõimida meie mobiliseerimis- ja rakendussuutlikkus. Samuti tuleks meie vajadusi, takistusi ja võimalusi arvesse võtta Euroopa seadusandliku ja toetava raamistiku väljatöötamisel.

¹ [What is the Triple Planetary Crisis?, UNFCCC.](#)

Meie, Euroopa kohalikud ja piirkondlikud juhid

- Kinnitame taas oma otsustavust tegutseda Euroopa Liidu ja liikmesriikide peamiste liitlastena **julgete ja ümberkujundavate meetmete rakendamisel**, mille eesmärk on saavutada Euroopa roheline kokkulepe kohapeal.
- Kordame, et oleme valmis **arendama suutlikkust ja oskusi**, et rakendada roheline kokkuleppe projekte, edendada innovatsiooni, koostööd ja elanike kaasamist avaliku poliitika eri valdkondades ja valdkonnaüleselt.
- Rõhutame, et elanike, sidusrühmade ja ettevõtjate aktiivseks kaasamiseks võtavad kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused kasutusele mitmeid **kohalikele oludele kohandatud konkreetseid meetmeid ja eesmärgi**. Lisaks aga tõstame esile vajaduse kavandada **paremat mitmetasandilise valitsemise integreerimist ja otsest juurdepääsu rahastamisele**.
- Kiidame heaks kohalike ja piirkondlike omavalitsuste jaoks ette nähtud **ELi toetusvahendite kasvu**² Euroopa roheline kokkuleppe eri poliitikavaldkondades. **Hoiatame** siiski, et see kasv ei pruugi tähendada, et vahendite mõõdetav mõju suureneb samaväärselt³.

II osa: soovitusel

Meie, Euroopa kohalikud ja piirkondlikud juhid

1. Kutsume kaasseadusandjaid ja liikmesriike üles töötama välja uued ja tõhusad **mitmetasandilise valitsemise** protsessid. Need peavad tagama täieliku tunnustuse, nähtavuse ja toetuse, et kohalikud ja piirkondlikud osalejad saaksid võtta kiiremaid ja ulatuslikumaid meetmeid, ning samal ajal tunnistama meie erinevaid tingimusi ja ressursse kliimanetraalsuse ja vastupanuvõime saavutamisel.
2. Kutsume kaasseadusandjaid ja liikmesriike üles parandama energialiidu juhtimises kasutatavat ühtlustatud seiresüsteemi. See peab võimaldama **kohalike ja piirkondlike omavalitsuste pingutuse ja panuse lõimimist** seiresüsteemide kaudu, olema kooskõlas riiklike energia- ja kliimakavadega ja arvestama liikmesriikide eripära.
3. Palume Euroopa Komisjonil ja liikmesriikidel pakkuda kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele ning nende sidusrühmadele piisavaid **toetusplatvorme oskuste ja suutlikkuse arendamiseks**, et lihtsustada roheline kokkuleppe rakendamist ja selle järelevalvet.

² Sealhulgas järgmised algatused: linnapeade kliima- ja energiapakt, roheliste linnade lepe, ringmajanduspiirkondade ja -linnade algatus, arukate linnade väljakutse jt.

³ [The impact of EU climate and energy initiatives on cities' climate transition](#), Euroopa Regioonide Komitee, Euroopa Liit, 2023.

4. Kutsume Euroopa Komisjoni üles pakkuma meile **paindlikumaid ja kaasavamaid toetusvahendeid**⁴, mis võimaldaksid meil minna oma spetsiifiliste probleemide lahendamisel süvitsi, kasutades ära oma kohaliku ja piirkondliku konteksti pakutavaid võimalusi. Samal ajal tuleb parandada toetusvahendite ja rahastamisvoogude (ühtekuuluvusfondid, taastefond, õiglase ülemineku fond, kliimameetmete sotsiaalfond jt) kättesaadavust ja kaasavust rohkemate kohalike ja piirkondlike omavalitsuste jaoks.
5. Nõuame tugevamat **koostoimet ELi toetusvahendite**⁵ ning **liikmesriikide algatuste, kavandamisprotsesside ja meetmete vahel**. Nii saab parandada vastastikust tugevdamist ja kaasatust ning pakkuda tehnilist ja rahalist toetust, mida kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused vajavad Euroopa rohelise kokkuleppe elluviimiseks kohapeal.
6. Palume keskenduda **olemasolevate ELi rahaliste vahendite ja toetusvahendite koostoimele**⁶, et saavutada laialdasem mõju ja ületada kahjulik poliitiline kapseldumine, dubleerimine ja tarbetu halduskoormus.
7. Kutsume kaasseadusandjaid üles **eraldama täiendavat ELi rahalist toetust**, mis **suunatakse otse** rohelise kokkuleppe rakendamisse kohalikul ja piirkondlikul tasandil, et tagada poliitiliste kohustuste täitmine kindlate rakendamiskavade loomise kaudu.
8. Nõuame tungivalt suuremat **kooskõla ja lõimimist ELi regionaal- ja ühtekuuluvuspoliitika fondide** ning rohelise kokkuleppe eesmärkide vahel ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste toetusvahendite⁷ vahel.
9. Soovitame võtta kasutusele **tulemuspõhisema rahastamise**, mille mehhanismidega premeeritaks kohalikke omavalitsusi keskkonnaalaste, sotsiaalsete ja keskkonnasäästliku majanduse eesmärkide saavutamise eest, võttes arvesse iga ELi liikmesriigi eripära.
10. Teeme ettepaneku süvendada koostööd Euroopa Komisjoni ja Euroopa Regioonide Komitee vahel **töörühma „Roheline kokkulepe kohalikul tasandil“** kaudu. Töörühm toimiks keskusena kohalike ja piirkondlike omavalitsustega suhtlemisel, koordineeriks jõupingutusi ELi toetusvahendite vahel ning annaks suuniseid selle kohta, kuidas viia ELi rohelise kokkuleppe poliitika kooskõlla kohaliku ja piirkondliku suutlikkuse ja vajadustega.

4 Sealhulgas järgmised algatused: linnapeade kliima- ja energiapakt, roheliste linnade lepe, ringmajanduspiirkondade ja -linnade algatus, arukate linnade väljakutse jt.

5 Sama.

6 Sama.

7 Sama.

III osa: järelalus

Et tagada Euroopa roheline kokkuleppe edukas rakendamine, on hädavajalik suurendada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste võimekust peamiste muutuste elluviijatena.

Kui EL suurendab meie suutlikkust, pakub sihipärast rahalist toetust, lõpetab poliitilise kapseldunud mõtteviisi järgimise ja loob struktuurseid dialooge, saab ta kasutada ära kestlikku üleminekut edendavate kohalike ja piirkondlike algatuste potentsiaali, viies samal ajal rakendamise kooskõlla kohalike ja piirkondlike oludega. Selline lähenemisviis on üles ehitatud kodanike ja ettevõtjate usaldusele kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vastu. Nii tagatakse pidev koordineerimine ja vastavusse viimine ning Euroopa roheline kokkulepe muudetakse pelgast püüdlusest reaalsuseks.